Novoměstsko

mimořádné vydání
červen 2009

zpravodaj Nového Města na Moravě
zdarma

Revitalizace Vratislavova náměstí v Novém Městě na Moravě

druhá část (první část vyšla v Novoměstsku č. 10/09)

V minulém čísle Novoměstska jsme se podívali na naše náměstí v historickém kontextu. Dnes máme možnost seznámit se s nově navrhovanou koncepcí. Pokud se na ní shodneme, měli bychom ke konečné podobě dospět v horizontu deseti, možná dvaceti let. Zásadní změnou je režim dopravy a velmi citlivou otázkou nově navrhovaná zeleň. Právě zdravotní stav současných stromů v parku je zásadním limitujícím časovým prvkem.

První etapa, která by mohla být dokončena do roku 2013, zachovává borovice a ještě doplňuje druhou linii listnatých stromů menšího vzrůstu v okraji významně rozšířených chodníků. Ty by měly dotvořit prostor a nabídnout stín pro posezení v předzahrádkách či pro prodej zboží vně kamenných obchůdků. Stromy v parku zůstávají téměř beze změn. Výjimkou jsou čtyři stromy, které na základě doporučení dendrologického posudku vyžadují okamžité pokácení. Perspektiva dalších stromů, zejména jírovců, není zcela dobrá. Stromy jsou duté a bez odborného zásahu mohou být i nebezpečné. Proto návrh počítá s přechodným obdobím, ve kterém dojde k postupné obměně stromů. A protože jírovce nejsou dlouhověké stromy, měly by být nahrazovány lípami, které mohou v parku přežívat staletí. Tím bychom i budoucí generace ochránili před těžkým rozhodováním, jež před námi stojí dnes.

Co je v návrhu zcela nové? Posílení sochařské galerie pod širým nebem. A je to syn Vincence Makovského Zdeněk, který se bude na její realizaci přímo podílet. **Zdeňka Marková, starostka města**

Pro přípravu tohoto mimořádného vydání zpravodaje Novoměstsko byly použity originální strany části urbanistické studie Revitalizace Vratislavova náměstí v Novém Městě na Moravě připravené ateliérem Knesl + Kynčl s.r.o. Číslování kapitol a číslování stránek navazuje na první část studie (viz Novoměstsko č. 10/09). Ilustrační foto – květen 2005.

Veřejné projednávání návrhu revitalizace Vratislavova náměstí v Novém Městě na Moravě

pondělí 22. června v 17 hodin v Kulturním domě v Novém Městě na Moravě

3.1. ŠIRŠÍ VZTAHY

Nové Město na Moravě je významným střediskem Českomoravské vrchoviny a centrem etnografické oblasti Horácko. Je známé především jako středisko turismu, běžeckého lyžování a dalších zimních i letních sportů. Město leží v nadmořské výšce 600 m.n.m, na jižním okraji chráněné krajinné oblasti Žďárských vrchů, které jsou vyhledávaným místem rekreace.

Nové Město je historickým městem s kulturní tradicí a je spojeno s životem a tvorbou mnoha umělců (především sochařů), s jejichž dílem se setkáváme i na veřejných prostranstvích města. Ve městě působí několik větších průmyslových podniků a je zde také nemocnice. V současné době žije ve Novém Městě na Moravě, včetně okolních administrativně připojených obcí, více než 10.000 obyvatel.

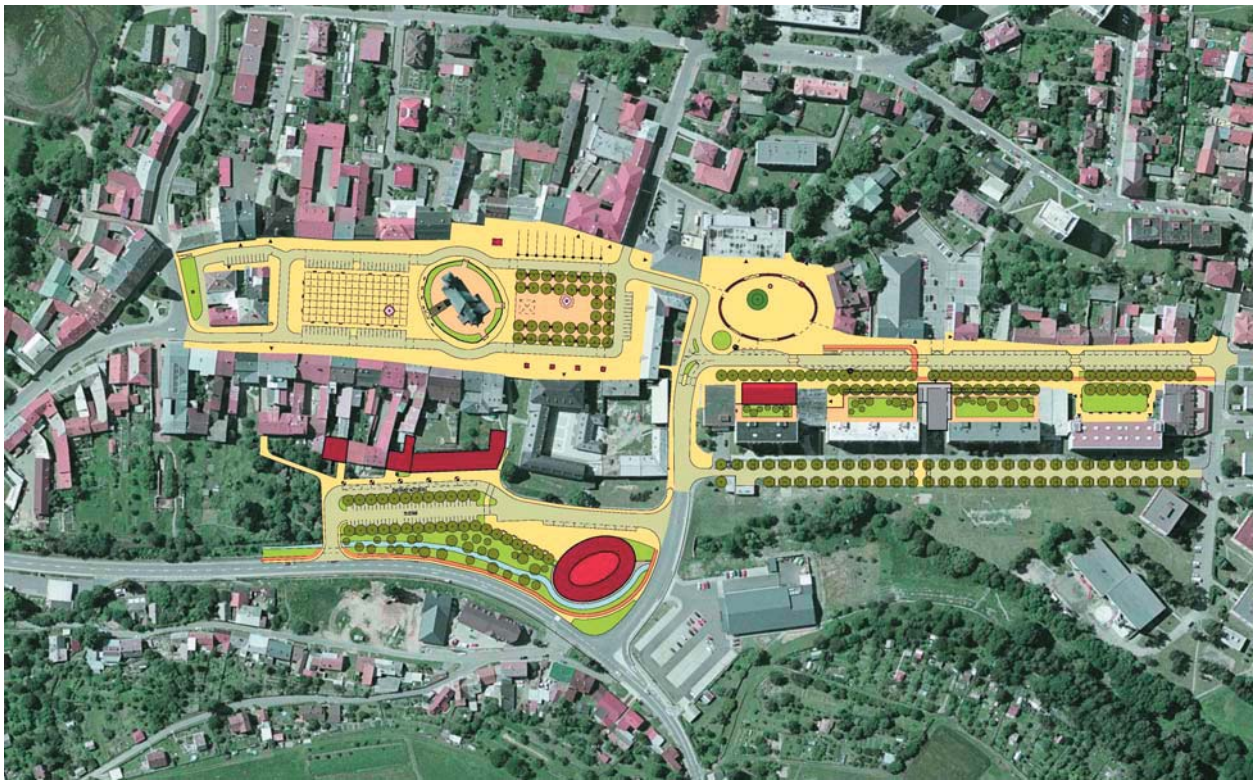

Návrh obnovy klíčových prostorů v centru města – Územní studie centra Nového Města na Moravě (KNESL+KYNČL s.r.o., 12/ 2008)

Poloha centra města je historicky situována na ostroh nad soutokem dvou vodních toků, Bobrůvky a Bezděčky. Z tohoto místa se město rozvíjí excentricky zejména severním směrem, kde jsou příhodnější terénní podmínky. Severozápadně od historického jádra jsou vedle rezidenčních čtvrtí situovány objekty občanské vybavenosti, sloužící zejména pro vzdělání (dvě základní školy a gymnázium) a volnočasové aktivity (kulturní dům, různá sportoviště a sportovní zařízení). I přes tuto disproporci zůstává funkčním centrem města historické Vratislavovo náměstí s navazujícím Komenského náměstím (historicky jeden prostor) a Masarykovou ulicí jako hlavní ulicí soustřeďující obchod a služby. Masarykova ulice, v 80. letech minulého století částečně zdemolována a dostavena zástavbou bytových deskových domů nevhodného měřítka, je důležitou dopravní komunikací nejen z pohledu nadměstských dopravních vztahů (silnice č. II/354), ale i jako komunikace spojující střed města s vlakovým nádražím, které je z centra vzdáleno cca 10 minut pěší chůze. Jihovýchodně od Vratislavova náměstí, v sousedství komunikace I. třídy I/19 (ulice Brněnská), je situováno autobusové nádraží sdružující zastávky všech regionálních i dálkových linek.

3.2. STÁVAJÍCÍ STAV

Historické jádro města, soustředěné v okolí Vratislavova náměstí, tvoří městskou památkovou zónu (vyhlášena Jihomoravským krajským národním výborem v Brně v roce 1990).

Zachovalá historická parcelace zástavby měšťanských domů definuje půdorysný tvar nepravidelného obdélníku náměstí o délce 235 metrů a šířce 72 až 97 metrů, předěleného uprostřed kostelem sv. Kunhuty na vyvýšeném ostrohu, který je pozůstatkem bývalého hřbitova. Základní výškové uspořádání náměstí vychází z „rostlého“ terénu. Nejvyšším místem je ústí ulice Školní v severní části náměstí spolu s okolím kostela uprostřed; nejníže je položeno ústí ulice Nečasovy na jižním okraji a předprostor budovy zámku, dnes Horácké galerie, na východní straně náměstí. Převážná část města je situována excentricky na sever od Vratislavova náměstí.

Hlavní přístupy na Vratislavovo náměstí jsou dva. Na severní straně je vstup z Komenského náměstí a Masarykovy ulice (od Svratky a Jimramova) a na jihu z ulice Nečasovy a Palackého náměstí (od Žďáru nad Sázavou). Zmíněným vstupům odpovídá i původní poloha historické trasy, která přes náměstí procházela. Prostorem náměstí cesta původně směřovala z dolní strany náměstí kolem zámku (tj. po jihovýchodní straně náměstí) a počátkem 19. století po zrušení hřbitova byla přesunuta do polohy diagonály, jak ji známe dnes. Tato trasa však pozbyla význam s vybudováním ulice Brněnské (silnice I. třídy I/19), která svedla tranzitní dopravu mimo náměstí.

Řešený prostor, tak jak je to u menších měst běžné, sdružuje všechny tradiční funkce náměstí tedy funkci společenskou (agora, signoria), obchodní (tržiště, mercado) a duchovní/kulturní (prostor před chrámem, plaza del duomo).

Z dopravního hlediska je náměstí poplatné době vzniku úpravy podle Vincence Makovského z poloviny dvacátého století před vybudováním průtahu – ulice Brněnské. Středem je vedena obousměrná doprava po diagonále (50 km/h) a jižní polovina náměstí je dále obsloužena dvěma jednosměrnými smyčkami s šikmým parkováním. Ostroh kostela je od náměstí odtržen jednou ze zmíněných jednosměrných komunikací. Prostor před zámkem je dnes dopravně zklidněn a je zde povolen vjezd pouze pro zásobování. Celé náměstí je poseto množstvím nezbytných dopravních značek.

Zeleň je v řešeném území zastoupena parkovou úpravou v severní části náměstí, která byla založena v druhé polovině předminulého století. Výsadbou kolem kostela z téže doby a dvěma řadami borovic v jižní části, které navazují na koncepci navrženou Vincencem Makovským v polovině dvacátého století. Před hlavním vstupem do kostela v jižní polovině je situován přerostlý smrk, který je využíván jako vánoční strom.

Mobiliář použitý na náměstí je nesourodý a je poznamenán postupným přidáváním jednotlivých prvků, tak jak bylo právě zapotřebí. Podobné je to i se světly – před zámkem stará socialistická, u radnice koule z devadesátých let, na stěně Haliny nástěnná, silniční stožáry, nasvětlení kostela atd. Nejdůležitějším prvkem osvětlení jsou však vysoká světla osvětlující silně komunikaci, tak jak to vyžadují příslušné normy.

Za klady současného stavu lze považovat atraktivitu zachovalého historického prostředí, měřítko prostoru i budov na náměstí, které jasně vypovídají o velikosti i významu místa. Náměstí je fungujícím přirozeným a dobře dostupným centrem města. Je hojně navštěvováno obyvateli města i přilehlých obcí zejména v souvislosti s nákupy v obchodech po obvodu náměstí. Školáci se na náměstí zastavují cestou ze školy a tráví zde čas do odjezdu svého autobusu. Na náměstí jsou tradičně pořádány jarmarky a poutě, stejně jako bývá místem startu nebo cíle lyžařského či cyklistického závodu. Scéna historického náměstí je atraktivní i z pohledu návštěvníků města, kteří na Vysočinu přijíždí za rekreací a sportem.

3.3. PROBLÉMY A ZÁVADY

Dolní dlážděná část náměstí je rozdělena diagonálním průtahem, který však s vybudováním jižního obchvatu města ztratil opodstatnění a omezuje využívání plochy ve středu náměstí.

V severovýchodní části náměstí před objektem zámku byl koncem 19. století založen park (respektive alej), který změnil charakter centrálního městského prostoru. V té době velmi rozšířená aktivita okrašlovacích spolků byla přirozenou snahou o zobytnění veřejného prostoru. Dnes však přerostlý park spolu s uzavřením průjezdu kolem zámku umrtvuje celou severovýchodní část náměstí přiléhající k zámku a k budově bývalého pivovaru.

Nedostatečná šířka chodníků znemožňuje v některých místech pohodlný průchod a současně neumožňuje vystavování zboží před obchody, nenabízí možnost nerušeného procházení a prohlížení výloh a nedává prostor pro zřizování předzahrádek kaváren a restaurací. Celková „nečitelnost“ a neuspořádanost náměstí nedává návštěvníkovi tolik příležitostí k zastavení a pobytu, kolik by mohla.

Technicky i esteticky je nevyhovující stávající osvětlení náměstí, objemné sloupy dále zužují komunikační prostor na chodnících. Po celém prostoru jsou chaoticky rozmístěny různé prvky technické infrastruktury – elektrické skříně, telefonní budka, kontejnery apod. Povrchy náměstí jsou nerovné a pro chůzi nepříjemné či přímo nebezpečné. V parkové části působí úprava cest neuceleným provizorním dojmem (asfalt, mlat, žulová dlažba).

4.1. KONCEPCE ŘEŠENÍ

Pro rozvoj Nového Města na Moravě je klíčové využití potenciálu turistického ruchu, jak potvrzují i aktuální dokumenty Zásady územního rozvoje kraje Vysočina, Územně analytické podklady i další strategické dokumenty. Předpokladem pro rozvoj turistického ruchu je kvalitní funkční, prostorové a provozní uspořádání města, což se samozřejmě se zvýšenou mírou týká Vratislavova náměstí – centrálního prostoru města. Návrh je řešen v souvislostech a v kontextu celého města (viz zmíněná studie Centra Nového města na Moravě).

Navrhovaným řešením chceme přinést na náměstí řád a podpořit jeho užitnost a atraktivitu jak pro obyvatele města tak pro jeho návštěvníky. Rádi bychom uvedli jednotlivé stavební prvky i prvky městského mobiliáře do souladu, tak aby byly zároveň využity veškeré hodnotné prvky původních vrstev a stavebně-historických etap. Znamená to především očistění kvalitního, odstranění nevhodného a doplnění chybějícího. Náměstí by mělo být přehledně uspořádaným, snadno čitelným prostorem, který vytváří podmínky pro veškeré žádoucí aktivity od pohodlných každodenních nákupů přes možnosti posezení a odpočinku až po kulturní a společenské programy.

Celé náměstí by se mělo stát hlavním veřejným obytným prostorem města, obytnou zónou sdílenou všemi uživateli – obyvateli města i jeho návštěvníky. S touto myšlenkou je povrch náměstí navržen v jedné úrovni s odlišením vozovky a chodníku pouze charakterem a strukturou žulové dlažby. Funkčnost tohoto konceptu bude podpořena dopravním režimem „obytné zóny“, kde automobily nesmí ohrozit chodce a zároveň chodci musí umožnit automobilům průjezd. Parkování je pak povoleno pouze na vyznačených místech. Oklikou, jakoby po spirále, se tak dostáváme k původnímu historickému řešení, kdy náměstí bylo v jedné úrovni bez zbytečných obrubníků, takže pohyb mohl probíhat volně a svobodně.

Velkorysý prostor náměstí členíme do čtyř svébytných prostorů, s ohledem na jejich zamýšlené využití respektující tradiční funkci i současné podmínky s cílem podpořit jejich specifickou atmosféru. První dva prostory „dlážděné náměstí“ v jižní polovině a mlat uprostřed parku v severní polovině jsou součástí jednoho středového koberce předěleného ostrohem kostela sv. Kunhuty, který se táhne celým náměstím v jeho delším rozměru a nabízí se jako hlavní prostor k pobývání a různým aktivitám. Zbývající dva prostory jsou osazeny do pásu kolmo na hlavní „běhoun“ a vytvářejí předprostor dvěma významným veřejným budovám – škole a zámku.

Na jihozápadní straně náměstí navazuje návrh na již provedené úpravy Nečasovy ulice a prostoru před Městským úřadem.

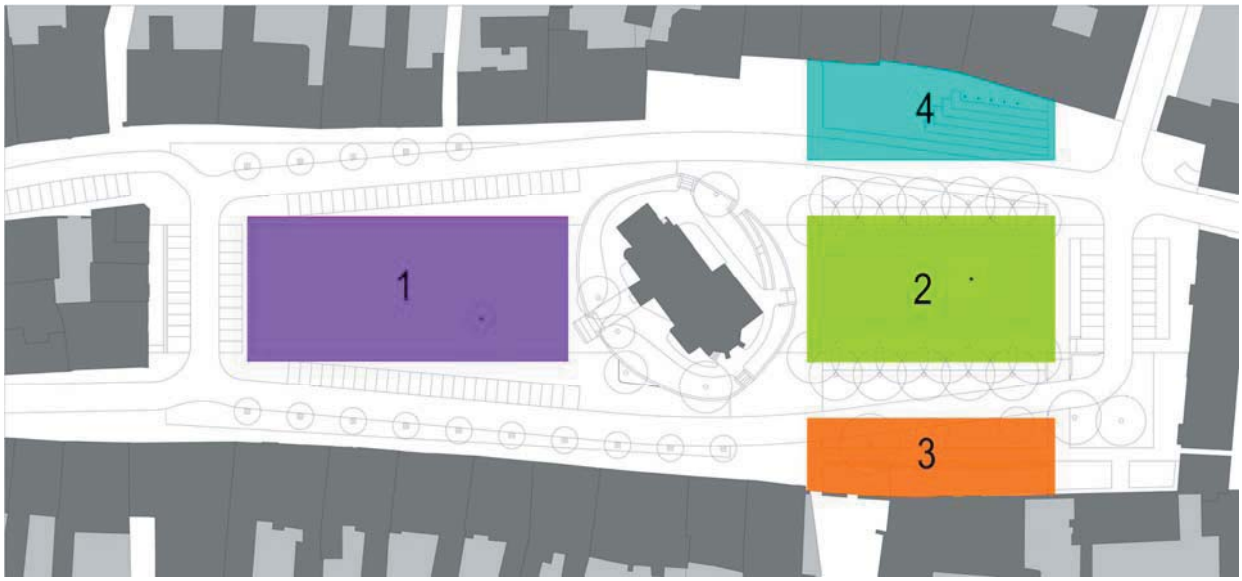

Dlážděné náměstí (1)

Hlavní (dlážděná) plocha náměstí je scelena zrušením diagonální komunikace. Kromě běžného pobytu a setkávání by měla sloužit také tradičním jarmarkům, trhům a větším kulturním či sportovním akcím pod širým nebem (koncerty, výstavy, sportovní podniky apod.). Návrh počítá se zachováním materiálu dlažby (drobná žulová kostka) i stávajícího barevného zvýraznění čtvercového rastru (dle původního návrhu V. Makovského). Dlážděný koberec má jen minimální spád a na jihozápadní straně tak vystupuje nad stávající úroveň. Před komunikací a parkovacím zálivem je proto ukončen dělící zídkou s průběžnou lavičkou, ze které se nabízí jedinečný pohled na náměstí završený dominantou kostela.

Po obvodu ze tří stran jsou vyznačena parkovací stání, protože v této části náměstí se nachází největší množství obchodů. Podél domů, jako součást rozšířených chodníků, jsou v severozápadní a jihovýchodní části osazena dvě stromořadí lísek tureckých, které by jižní kamenné části měly v letních měsících dodat potřebný stín při stálém zachování nosného charakteru této části náměstí.

U vstupu do tohoto prostoru z Nečasovy ulice je osazen světelný panel s různými informacemi o Novém Městě na Moravě a jeho okolí.

Hlavní dlážděná plocha je platformou pro jarmarky, společenské, kulturní a další akce. Celá plocha je řešena jako pojížděná a řešení plochy náměstí v jedné úrovni nebrání jejímu různorodému používání. Navrhujeme několik základních schémat uspořádání pro nejběžnější typy akcí (viz níže).

Pískový mlat – park (2)

Parkový prostor v severovýchodní části náměstí je zachován s cílem vymezit jeho vnitřní prostor – prostor ztišení a odpočinku – oddělený od okolního ruchu. Tento prostor je řešen v první etapě s minimálními úpravami s ohledem na stávající vzrostlé stromy. V druhé etapě je navrženo nové prostorové uspořádání, v rámci kterého bude upravena střední mlatová plocha vymezená nově založenou dvojicí stromořadí z lip srdčitých. I zde je na rohu při ústí Školní ulice osazen světelný informační panel stejný jako v protilehlém rohu celého prostoru.

Prostor před zámkem (3)

Před zámkem a v něm sídlící Horáckou galerií je stupni a širokou rampou z velkoformátové dlažby nově vymezen reprezentativní předprostor této kulturní instituce a mimořádné budovy na náměstí. Úpravou předprostoru chceme nabídnout galerii důstojnou plochu pro venkovní expozici sloužící jako pozvánka na výstavy, které právě probíhají uvnitř. K tomuto záměru by přispělo i zpřístupnění nádvoří galerie dvojicí vrat. Jejich otevřenost by vyjadřovala pozvání k návštěvě a výhodou by bylo i optické propojení slunného nádvoří s často stinnou částí náměstí před galerií.

Prostor před školou (4)

Široký chodník před budovou základní školy je upraven do podoby sochařské galerie spočívající na výrazné velkoformátové dlažbě podtržené schodovými stupni a vytváří tak originální scénu při jednom z hlavních vstupů na náměstí. Prostoru i nadále dominuje socha Raněného od Jana Štursy a busta TGM, která je přesunuta do exponované pozice na nároží s ulicí Školní. Před budovou školy nad schodovými stupni je navržena řada pěti subtilních kamenných hranolů pro osazení bustami. Pět míst bude osazeno na základě pozdějšího výběru mezi nejvýznamnějšími rodáky či obyvateli Nového Města na Moravě.

Chodníky

Tyto čtyři nově definované prostory doplňuje podél budov rozšířený dlážděný chodník, jehož šířka (3 – 9 m) umožní kromě pohodlného procházení také vystavování zboží, umístění letních zahrádek a dalších aktivit spojených s komerčními funkcemi v parteru domů. Zároveň jsou zde situovány doplňkové části městského mobiliáře – stojany na kola, parkovací automaty, rozcestníky a alternativně i tělesa hlavního osvětlení.

Profil chodníku je v jižní části náměstí členěn na dva typy povrchu. Pás hladké žulové mozaiky podél chodníků je frekventovaným komunikačním prostorem před frontou výloh a vstupů do obchodů. Mezi tento pás a prostor vyznačený pro pohyb aut je vložen klín z hrubší / nepravidelné žulové dlažby (droba, kočičí hlavy), která je prostorem pro umístění všech zmíněných funkcí a doplňků a zároveň je i místem pro operativní zastavení vozů zásobování.

Okolí kostela

Středu náměstí nadále dominuje kostelní „ostrov“, prostor „na jiné úrovni“. Okolí kostela sv. Kunhuty je upraveno tak, aby vynikla dominanta této stavby s jedinečnou sgrafitovou výzdobou fasády, vytvořenou místním malířem a grafikem Karlem Němcem koncem 20. let 20. století. Parter je ponechán více méně ve stávající podobě a bude pouze opraven. Nové budou zídky a sloupky u jednotlivých vstupních schodišť (dnes jsou z lícového cihelného zdiva), které budou nově vyzděny z žulových kvádrů. Posledním novým zásahem bude rampa pro vozíčkáře umístěná na severní stranu ostroha.

Před poštou

Plochy před objektem bývalé pošty na severovýchodní straně náměstí jsou nově upraveny v souladu s celkovou koncepcí. V členění povrchů je kladem důraz na zachování pohodlného pěší propojení z náměstí do průchodu na Komenského náměstí. Plochy mezi chodníky jsou doplněny trávníkovými plochami. V této části je také zřízeno několik parkovacích stání. Poloha sochy Pohřeb v Karpatech bude mírně přesunuta východním směrem tak, aby umožnila vybudování nové komunikace.

4.2. 1. ETAPA

V první etapě bude provedena úprava celého náměstí s výjimkou parkové části vymezené novou objízdnou komunikací. V parkové části jsou z důvodu zachování stávajících hodnotných vzrostlých stromů navrhovány jen nezbytné úpravy související se změnou polohy objízdné komunikace v prostoru před zámkem.

4.2.1. PROVOZ (DOPRAVA)

Celý prostor náměstí je řešen jako pojížděný. Po obvodu náměstí je navržena vozovka o šířce 6 metrů pro obousměrný provoz s cílem vyloučit nadbytečné objíždění náměstí jednosměrným provozem a současně zachovat ucelené plochy uvnitř i po obvodu náměstí. Dopravní obsluha automobily včetně parkování je zajištěna, nicméně autům je na náměstí ponechán minimální potřebný prostor. Celé náměstí by mělo být centrem městského života,

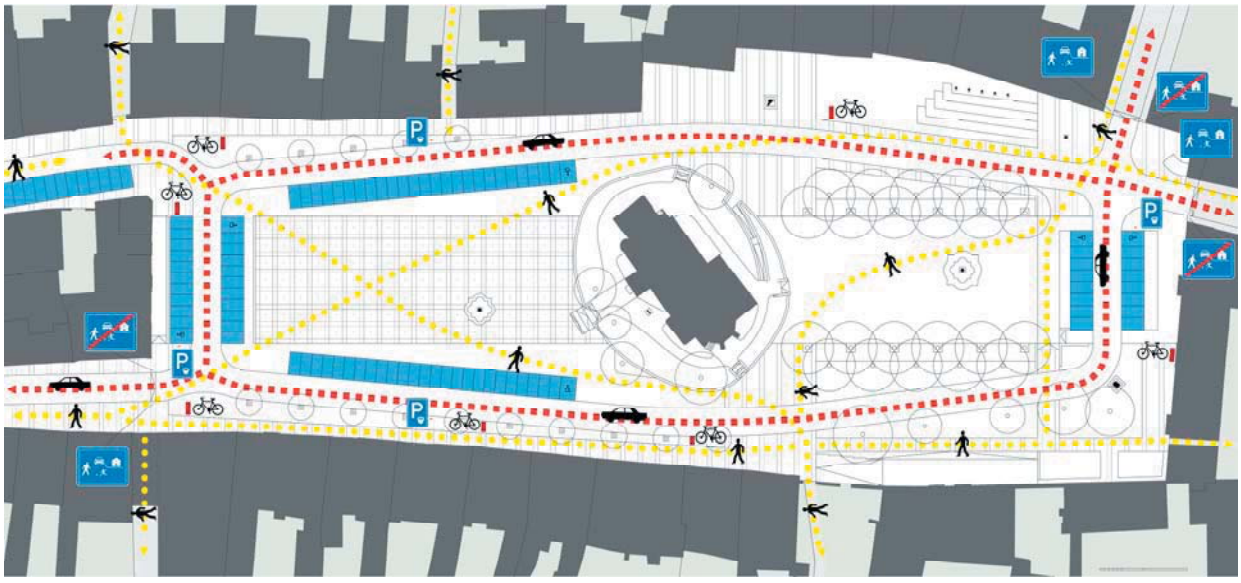

obytnou plochou, ne jen „ostrovy mezi silnicemi“. Režim Obytné zóny dovoluje automobilům pohyb rychlostí maximálně 20 km/h s tím, že jízdou nesmí ohrozit chodce. Chodci se mohou pohybovat po celé ploše náměstí. Stání je dovoleno jen na vyznačených místech. Nesporným kladem tohoto řešení je eliminace nepřehledného množství značek – při vjezdech z Masarykovy, Školní a Nečasovy budou osazeny značky Obytná zóna a v obráceném směru pak značky konec Obytné zóny. Jakékoliv další značky budou použity pouze v souvislosti s potřebou vyhradit některá parkovací stání.

Parkování je řešeno kolmými stáními na vnitřní straně jižní části náměstí, respektive oboustranným kolmým parkováním na obou kratších stranách náměstí. V tomto uspořádání je vytvořeno 103 parkovacích míst (z toho 6 pro osoby se sníženou schopností pohybu) v režimu placeného (nebo předplaceného) stání. Jde o snížení počtu oproti stávajícímu stavu o 25. Kapacita bude doplněna a rozšířena o bezplatné parkování na záchytném parkovišti řešeném na ploše stávajícího autobusového nádraží v pohodlné docházkové vzdálenosti jihovýchodně od Vratislavova náměstí.

Hlavní pěší trasy přes náměstí jsou zachovány a případně posíleny a zkomfortněny. Trasy směřující na náměstí mimo přístupových ulic představují také pěší průchody mezi objekty (u zámku, mezi muzeem a radnicí), respektive průchody samotnými domy (u pošty objektem bývalého pivovaru a domem bývalé městské spořitelny). Tato pěší propojení jsou cenná a přínosná tím, že umožňují prostupnost města aniž by narušovala hmotové uspořádání – uzavřenost náměstí. V budoucnu by mělo přibýt ještě jedno propojení do prostoru stávajícího autobusového nádraží a to připravovaným průchodem budovou Městského úřadu č.p.12 v jižní části náměstí (poliklinika). Tento průchod může sloužit jako alternativa pro spojení se záchytným parkovištěm na stávajícím autobusovém nádraží.

4.2.2. POVRCHY

Na náměstí převažuje v různých variantách žulová dlažba, která je místním materiálem, vyhovuje svojí odolností, trvanlivostí i estetickou kvalitou. Dlážděné plochy jsou doplněné pískovým mlatem v parkové části a mezi chodníky v severní části náměstí pak zatravněnými plochami, které umožňují vsak dešťové vody a spolu se stromy zlepšují mikroklima celého prostoru. Pro vydláždění navrhujeme v maximální míře použití stávající dlažby a její doplnění z místních zdrojů (lomů v okolí).

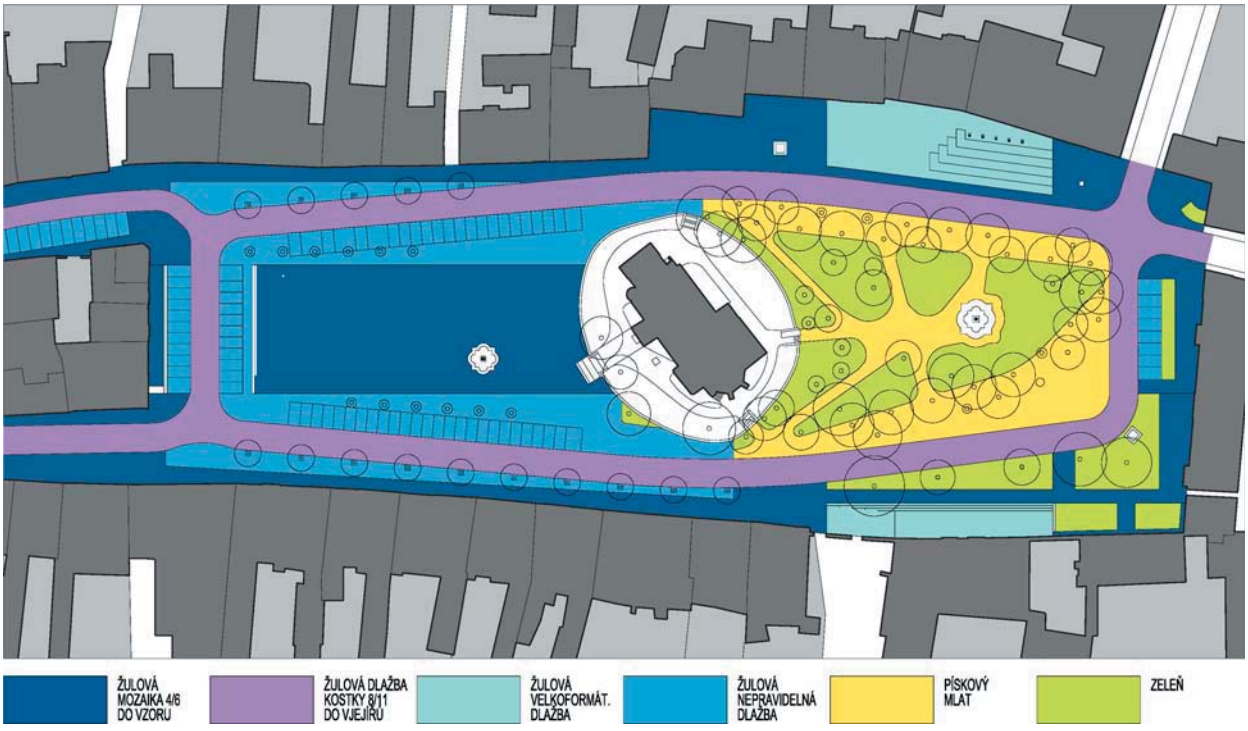

Rozdílné způsoby opracování kamene člení plochu náměstí a předurčují účel využití jednotlivých dílčích ploch. V návrhu vycházíme ze stávajícího vzoru dlažby hlavní plochy realizované dle návrhu Vincence Makovského před více než 50 lety. „Koberec“ z žulových kostiček 4/6 skládaných do řádků tvoří vzor střídáním barev kostek. Čtverce 3x3 m šedé žulové kostky jsou proložené pruhy bílé dlažby o šířce 1m. Tento vzor ponecháváme pro hlavní plochu náměstí a v jednom směru se propisuje také do dlažby chodníků po stranách náměstí. Dává tak prostoru měřítko – traktuje jej v delším směru (perspektivní zkracování) a sjednocuje celé náměstí.Jemně dlážděný koberec středové plochy náměstí vyniká v kontrastu s větší žulovou dlažbou nepravidelných rozměrů (droba, kočičí hlavy), která středový koberec lemuje a určuje plochy k zastavení – a to jak chodců při posezení na lavičkách či letních zahrádkách, tak k zastavení parkujících aut. Parkovací stání budou vyznačena zapuštěnými žulovými obrubníky šířky 10 centimetrů (alternativně dvěma řadami žulových kostek 10x10 cm).

Objízdná komunikace včetně napojení na přilehlé ulice bude vydlážděna z žulových kostek 8/11 do vějíře a bude ohraničena zapuštěnými žulovými obrubníky o šířce 25 cm.

Prostranství před zámkem (Horáckou galerií) a před školou jsou vydlážděna hrubě broušenou velkoformátovou žulovou dlažbou. Dlážděná plocha je ve směru k parkové části vždy vymezena schody z žulových bloků, které vyrovnávají terénní nerovnost a upozorňují na výjimečnost přilehlé budovy.

Do povrchů v parkové části se bude v rámci 1. etapy zasahovat jen minimálně a zůstane zachováno členění na plochy trávníků a cest mezi nimi, přičemž asfaltové povrchy budou nahrazeny pískovým mlatem. Nově upravena bude plocha po rušené vozovce mezi parkem a zámeckým areálem, kde bude povrch upraven do nezpevněné pískové plochy obdobně, jako je tomu na straně u školy.

4.2.3. MĚSTSKÝ MOBILIÁŘ

Náměstí navrhujeme vybavit mobiliářem, který bude součástí sady jednotného městského mobiliáře s cílem vytvořit jednotný vizuální styl města a tak posílit jeho identitu. Většina navržených typů je z produkce české designérské firmy mm cité.

Lavičky

Živé náměstí (a tedy atraktivní scénu pro další návštěvníky) vytváří zejména lidé, kteří se na náměstí zastaví a nějakou dobu se zde zdrží. Proto by na náměstí měla být dostatečná a různorodá nabídka míst k posezení na vhodných místech. Dobré umístění je dáno scénou, kterou člověk může z lavičky pozorovat, umístění lavičky na slunci či ve stínu, v závětří apod. Vyhledávaná jsou místa, kde má člověk na lavičce „krytá záda“, ať už fyzicky nebo alespoň psychologicky se necítí ze zadu ohrožen. Zejména mládež vyhledává možnost posezení i mimo klasické lavičky, tzv. druhotné možnosti sezení, jako jsou schody, zídky apod. Vzájemnou komunikaci sedících umožňuje a podporuje uspořádání laviček kolmo k sobě nebo sezení v oblouku, na rozdíl od míst uspořádaných v přímé řadě. Lavičky jsou na náměstí situovány s ohledem na tyto obecné zásady. Lavičky budou pevně kotveny do terénu.

Základní typ lavičky je z řady VERA (mm cité) variantně dopracované do individuálního designu pro Nové Město na Moravě. Kostra lavičky je zhotovena ze zinkovaných ocelových nosných profilů s krycím vypalovaným lakem a je osazena sedákem a opěradlem z lamel z masivního dřeva. Lavička je kotvitelná ve čtyřech bodech. Ze základní nabídky jsou použity lavičky šířky 1800 mm a 600 mm (křeslo). V rámci náměstí jsou tyto lavičky umístěné v rozšířené části vyrovnávacích klínů v jižní části poblíž kostela, kde jsou uspořádány nepravidelně, tak aby vytvářely funkční uskupení či nabízely zajímavé výhledy. Dále je stejný typ použit i u zdí některých domů kolem náměstí, které většinou plní funkci veřejné vybavenosti. Lavičky jsou rozmístěny tak, že lze s krytými zády sledovat život na náměstí. Starší lidé nebo rodiče s dětmi se zde mohou zastavit na své pochůzce po obchodech okolo náměstí nebo na někoho počkat. Při návrhu umístění jsme vycházeli z místních zvyklostí a stávajících poloh, které jsme doplnili o několik nových míst (u vstupu do galerie, u pošty a u polikliniky).

Druhým typem lavičky (budou použity až ve druhé etapě), navržené pro použití v rámci Nového Města na Moravě pouze na Vratislavově náměstí, je parková lavička MOON (Santa y Cole). Materiálově je řešena obdobně jako lavička VERA, ale její šířka ji předurčuje k použití do parků. Ze základní nabídky jsme vybrali dva typy o délce 1800 mm jeden s opěradlem a druhý bez opěradla. Lavičky řadíme do dvojic – vždy jedna s opěradlem a jedna bez – a umisťujeme je do severní části náměstí na hranu pískového mlatu do stínu lip. Vzhledem k tomu, že lipové aleje jsou osazeny na trojspon, jsou záda lavičky vždy „kryta“.

Dlážděný koberec ve středu náměstí je na jihozápadním okraji ukončen vyrovnávací zídkou. Na této zídce je kotvena průběžná dlouhá lavice s výhledem na náměstí s dominantou kostela. Jedná se atypický výrobek materiálově odpovídající předcházejícím navrženým typům sedacího nábytku.

Odpadkové koše

Odpadkové koše jsou rozmístěny v prostoru v dostatečném počtu v blízkosti laviček a na hlavních trasách na chodnících podél fasád (alternativně na sloupech veřejného osvětlení, popř. na fasádách – podrobně bude řešeno v dalším stupni projektové dokumentace). Odpadkové koše jsme vybrali opět z produkce firmy mm cité a jedná se o typ DIAGONAL s kruhovým půdorysem, který je vyroben z nosné zinkované ocelové kostry opláštěné perforovaným nerezovým plechem (alternativně ocelovým pozinkovaným plechem) s individuální strukturou prořezů navrženou pro Nové Město na Moravě. Všechny koše jsou vybaveny stříškou (variantně se zhášečem cigaret s popelníkem).

Stojany na kola

Náměstí musí dávat možnost bezpečného odložení jízdních kol. Tuto podmínku bezpečnosti splňují stojany, ke kterým je možné kolo zamknout rámem. Zvolený typ ve tvaru spirály je vyroben z nerezové oceli (alternativně z zinkované oceli s krycím vypalovaným lakem). Stojany jsou rozmístěny po obvodu náměstí v blízkosti nejčastějších cílů. Počet stání pro kola je možné rozšířit podle poptávky.

Zahrazovací sloupky

Zahrazovací sloupek DONAT (mm cité) je vyroben ze zinkované ocelové konstrukce opatřené krycím vypalovacím lakem. Sloupek je kotven pod dlažbu a variantně je do něj možno uchytit spojovací řetěz. V řešeném prostoru jsou sloupky umístěny pouze v severním rohu náměstí při ústí ulice Školní, kde je vysoká frekvence pěší (především děti) a automobilové dopravy.

Městský orientační systém

Navrhujeme zachovat stávající typ šipkového orientačního systému OS 100 (výrobce mm cité), který lze variantně nahradit za systém OS 500 s piktogramy od stejného výrobce. Jedná se o ocelový žárově zinkovaný sloup a rámy šipek s výplní z houževnaté plastové desky s grafikou provedenou samolepícími fóliemi nebo sítotiskem. S využitím stávajících prvků navrhujeme na ploše náměstí umístění čtyř sloupků se šipkami a to u vstupu z Komenského náměstí na nároží u objektu Haliny (přibližně stávající poloha), dále u příchodu od stávajícího autobusového nádraží (nová poloha), před budovou městského úřadu při ústí Nečasovy ulice (nová poloha) a poslední u průchodu mezi muzeem a radnicí (nová poloha).

Informační tabule a turistické značení

V blízkosti hlavních vstupů na náměstí tedy u ulice Nečasovy a u vstupu z Komenského náměstí na severním okraji aleje navrhujeme umístění informačních panelů (první záchytný orientační bod, který bude i v noci osvětlen), kde se návštěvník bude moci zorientovat na plánu města a regionu a zároveň získá základní informace o místě, možnosti stravování, ubytování, kulturní nabídky a samozřejmě odkaz na městské informační centrum. Do informačních tabulí budou integrovány také turistické rozcestníky. V první etapě bude informační deska umístěna pouze u ústí ulice Nečasovy, u vstupu z Komenského náměstí budou v první etapě ponechány stávající tabule s mapami a dalšími informacemi.

Pítka

Dvě pítka jsou jediným novým doplňkem v řadě vodních prvků. Vzhledem k nádheře a velikosti stávajících kašen se jedná o poměrně skromné prvky, které mají čistě utilitární využití. První je situováno do západního rohu

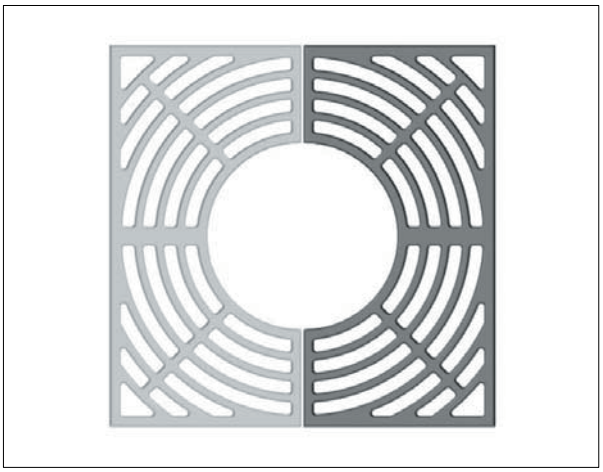

hlavní dlážděné plochy a druhé do parkové části do západní části severní aleje (bude osazeno až ve druhé etapě). Objekt je navržen z černého umělého broušeného kamene se standardními vývody armatur a to tak, aby se z něj mohli pohodlně napít lidé děti, vozíčkáři a zvířata (především psi) a aby se zde zároveň daly dobře umýt ruce či omýt ovoce.

Ochranné mříže ke stromům

Ochranné mříže ke stromům jsou posledním typem městského mobiliáře, který navrhujeme pro využití na Vratislavově náměstí. Jedná se o litinové mříže typ PA1 z produkce firmy KARIM.

4.2.4. OSVĚTLENÍ

Při návrhu koncepce osvětlení jsme se snažili náměstí „ponořit do tmy“. Navrhujeme náměstí nově osvětlit přiměřeným osvětlením, které zajistí přehlednost a orientaci pro chodce (auta mají světla vlastní), ale které nebude produkovat nežádoucí světelné znečištění (světelný smog). K základnímu každodennímu osvětlení bude doplněno slavnostní a dekorativní osvětlení, které bude spínáno nezávisle ve zvláštním režimu.

Hlavní osvětlení – VO

Jako hlavní osvětlení navrhujeme osadit na fasády domů obklopující náměstí výložníkové svítidlo s moderními úspornými zdroji LED (36 LED, celkem 88W) v počtu cca 50 kusů (přesné umístění bude předmětem dalšího stupně projektové dokumentace). Svítidla jsou umístěna ve výšce cca + 4,5 m nad terénem a vzdálena od sebe cca 16 m (podle možností jednotlivých domů), vyložení svítidla je asi 0,5 m.

Svítidla svítí pouze dolů a mají za úkol osvětlovat hlavně chodníky po obvodu náměstí. Příspěvek světla těchto svítidel pro střední část náměstí je velmi malý až nulový. Součástí hlavního osvětlení jsou také 2 litinová historizující svítidla včetně litinových dekorativních stožárků u vstupu do kostela.

Osazením světel na fasádu se snažíme uvolnit náměstí, ale také umístit světla tak, aby nesvítila přímo do oken přilehlých domů. Takovýto návrh je však zapotřebí projednat s velkým množstvím majitelů jednotlivých domů. V případě neúspěchu tohoto jednání budou světla osazena na opačnou stranu chodníku cca 3 m od fasád domů.

Slavnostní osvětlení

Slavnostním osvětlením je v našem návrhu chápáno venkovní osvětlení kostela ze stožárků po jeho obvodu a nasvětlení fasád jednotlivých veřejných budov v rozích náměstí (radnice, muzea, zámku, školy a polikliniky – městského úřadu). Způsob nasvětlení jednotlivých fasád bude konkrétně řešen v dalších fázích projektové dokumentace.

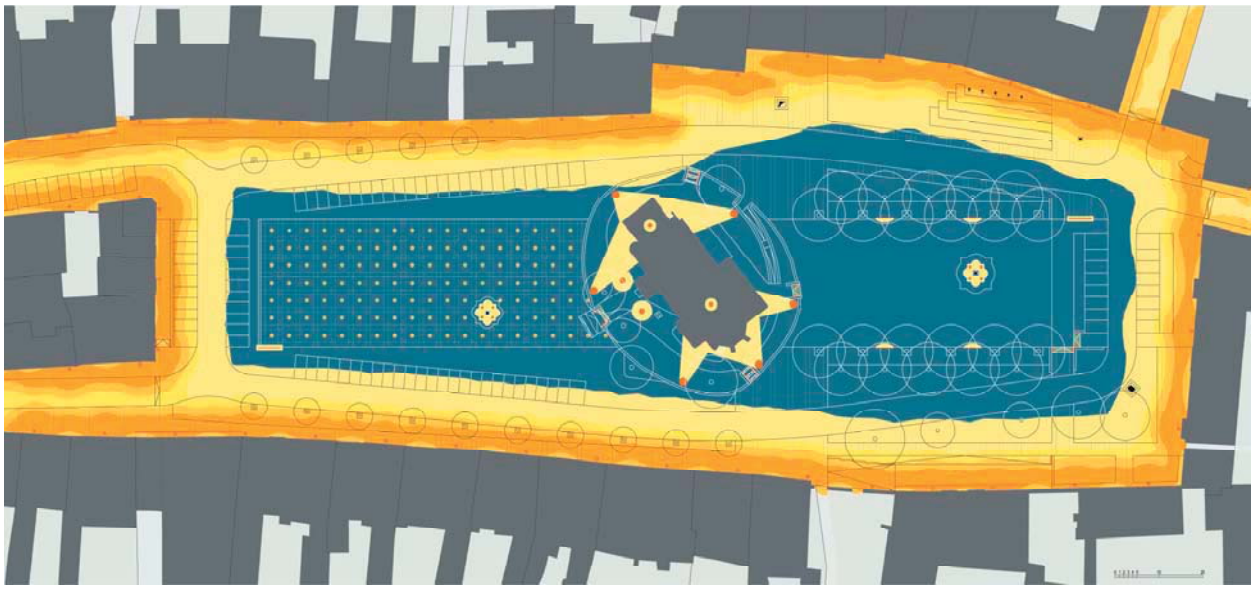

Dekorativní osvětlení

V hlavní dlážděné ploše náměstí budou ve středech dlažebních polí instalována drobná zemní pochozí (pojezdná) svítidla, osazena zdrojem LED s možností změny barvy (RGB). Tato svítidla budou tvořit jakýsi „světelný koberec“ a změny jejich barev budou řešeny ovládacím prvkem, který bude umístěn v podstavě informační tabule v rohu náměstí. Tato barevná hra bude podporovat slavnostní atmosféru např. o Vánocích, výročích, při oslavách nebo jiných mimořádných akcích na náměstí.

Obě kašny na náměstí budou osvětleny světlomety se zdrojem LED, instalovanými uvnitř kašny. Tyto světlomety budou osvětlovat buď vnitřek kašny nebo sochu, umístěnou v jejím středu.

Všechna venkovní schodiště na náměstí budou osvětlena lokálně drobnými svítidly se zdrojem LED, vestavenými v bočních zídkách.

Před školou bude nově umístěno 5 bust na kamenných podstavcích. Tyto busty budou zblízka lokálně osvětleny LED svítidly, integrovanými v podstavcích bust.

V protilehlých rozích náměstí jsou navrženy 2 informační tabule s integrovaným osvětlením. Také tyto tabule budou přispívat osvětlenosti ve svém okolí a tvořit výrazný orientační prvek celého prostoru.

4.2.5. UMĚLECKÁ DÍLA

Hlavní novoměstské náměstí by mělo být otevřenou galerií děl místních tvůrců v již započatém duchu. Socha Raněný od Jana Štursy zůstává zachována ve více méně stávající poloze před rodným domem umělce na severozápadní straně náměstí. Poloha dalšího významného objektu Pohřeb v Karpatech opět z dílny Jana Štursy je mírně posunuta v souvislosti s novou úpravou východní části náměstí. Busta TGM (Jan Štursa) je sice stále před školou, ale je přesunuta do exponované pozice na nároží s ulicí Školní. Prostor před budovou školy je využitý pro pět bust osazených na kamenných pilířcích (obdobně jako busta TGM). Pět osobností bude vytipováno na základě pozdějšího výběru mezi nejvýznamnějšími rodáky či obyvateli Nového Města na Moravě.

4.2.6. ZELEŇ

Návrh v 1. etapě počítá se zachováním většiny stávajících stromů a jejich odborným ošetřením. Odstraněny budou pouze stromy navržené odbornou expertízou k odstranění a stromy, které je zapotřebí odstranit v souvislosti s nově navrženou úpravou.

V jižní části náměstí budou v souvislosti s novým členěním plochy náměstí přesazeny dvě stávající borovice.

Podél domů, jako součást rozšířených chodníků, jsou v severozápadní a jihovýchodní části jižní poloviny náměstí osazena dvě stromořadí lísek tureckých (Corylus colurna), které by jižní kamenné části měly v letních měsících dodat potřebný stín při stálém zachování nosného charakteru této části náměstí.

Pod zídkou, která vymezuje kostelní ostroh, jsou odstraněny travnaté plochy sousedící s hlavní dlážděnou plochou. Odstraněny jsou také některé neperspektivní stromy lemující kostelní zídku. Na horní úrovni zídky je ponechán pruh keřové zeleně bránící přístupu na hranu zídky při pohybu po horní úrovni v okolí kostela.

4.2.7. AKTIVITY – VYUŽITÍ NÁMĚSTÍ PRO AKCE

Hlavní dlážděná plocha je platformou pro jarmarky, společenské, kulturní a další akce. Celá plocha je řešena jako pojížděná a řešení plochy náměstí v jedné úrovni nebrání jejímu různorodému používání. Navrhujeme několik základních schémat uspořádání pro nejběžnější typy akcí. Různé další akce mohou být samozřejmě pořádány i na jiných místech náměstí – pro komornější kulturní akce se samozřejmě nabízí prostor vymezený mlatem uprostřed parku.

Trhy a jarmarky

Trhy a jarmarky využívají hlavní plochu pro rozložení prodejních stánků, které navrhujeme rozmístit ve dvou velikostních kategoriích. Krajní řady mohou využít přímé zásobování z přilehlých parkovacích míst. Ve středu mezi stánky je vyčleněn prostor pro stoly v jehož blízkosti budou situovány stánky s občerstvením. Současně zůstává dostatek prostoru pro případné akce jihozápadně či severozápadně od hlavní plochy vymezené pro stánky.

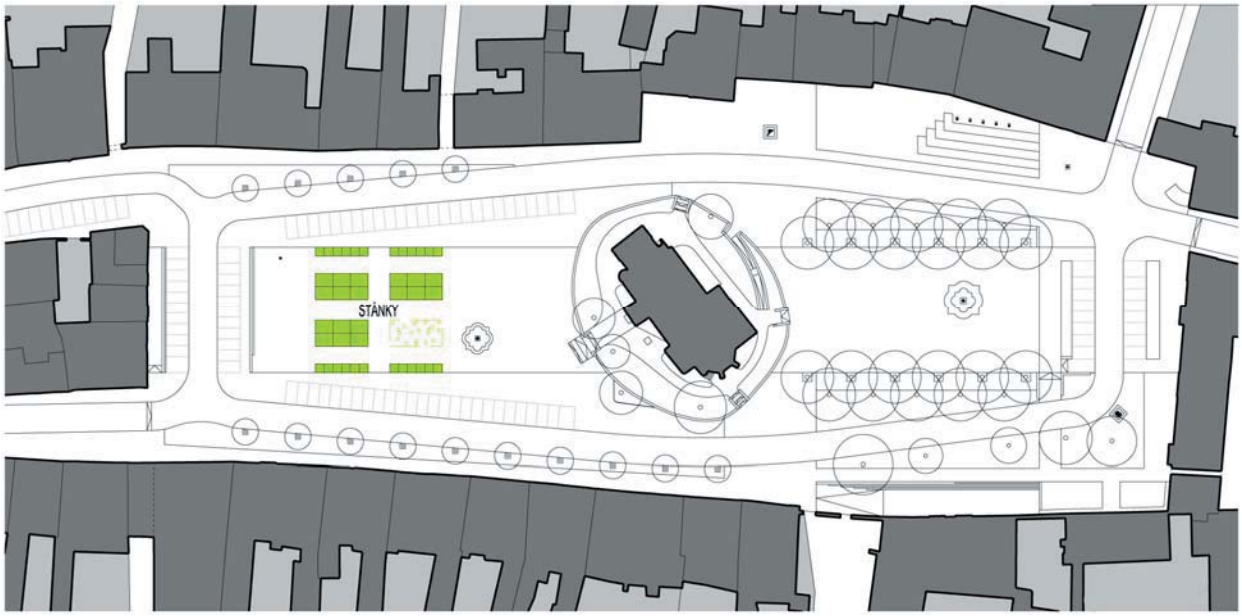

Vánoční trhy

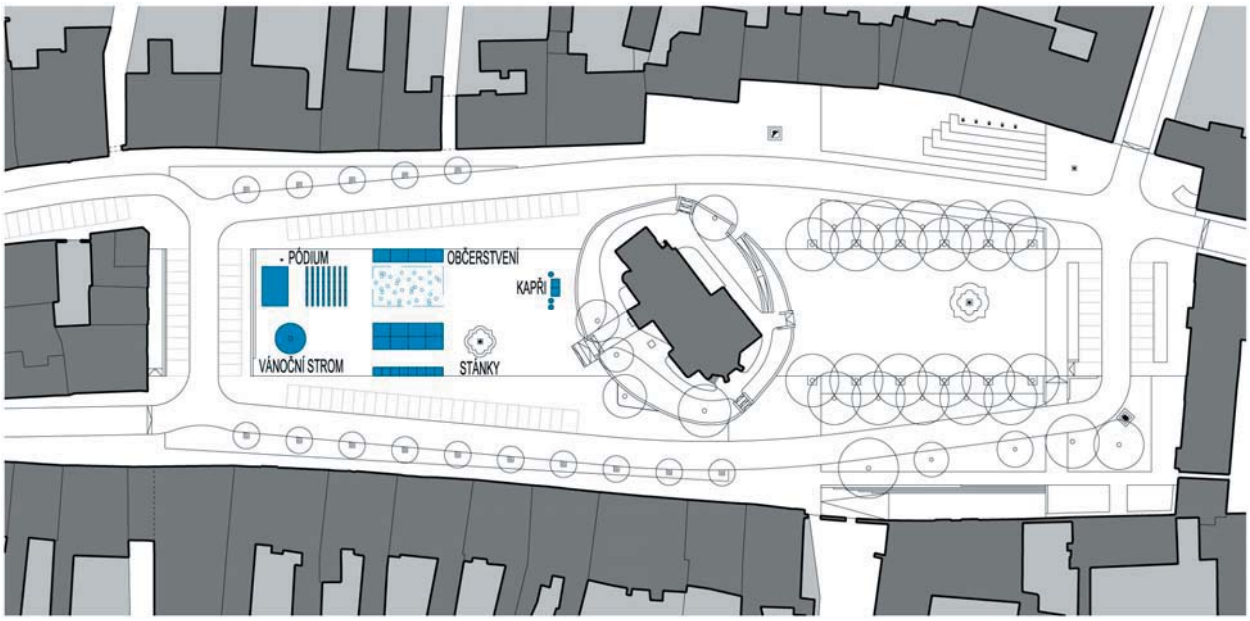

Uspořádání prostoru pro vánoční trhy počítá s umístěním vánočního stromu (pro tu příležitost přivezeného z okolních lesů) v jižním segmentu dlážděného koberce. Zde bude připraven zapuštěný kotvící prvek v podobě ocelové trouby vsazené do dlažby; který bude po zbývající část roku zakrytý nenápadným zadlážděným poklopem osazeným v úrovni dlažby. Vedle vánočního stromu v západním segmentu bude umístěno kryté podium a zbývající plocha bude využita pro stánky s občerstvením a předvánočním prodejem. Podobně jako při ostatních trzích i zde budou stánky ve dvou velikostních kategoriích a ve středu mezi stánky bude vyčleněn prostor pro stoly v jehož blízkosti budou situovány stánky s občerstvením. Před kostelní zdí je pak vyčleněno místo pro prodej kaprů.

Kulturní akce

Pro koncerty je uvažována scéna s pódiem na jižní straně náměstí s hledištěm a případně tanečním parketem situovaným na ploše směrem ke kostelu. Po stranách jsou umístěny stánky s občerstvením a mezi nimi prostor pro stoly a lavice. Obdobná uspořádání mohou být v menším měřítku využita i pro školní vystoupení a podobné akce.

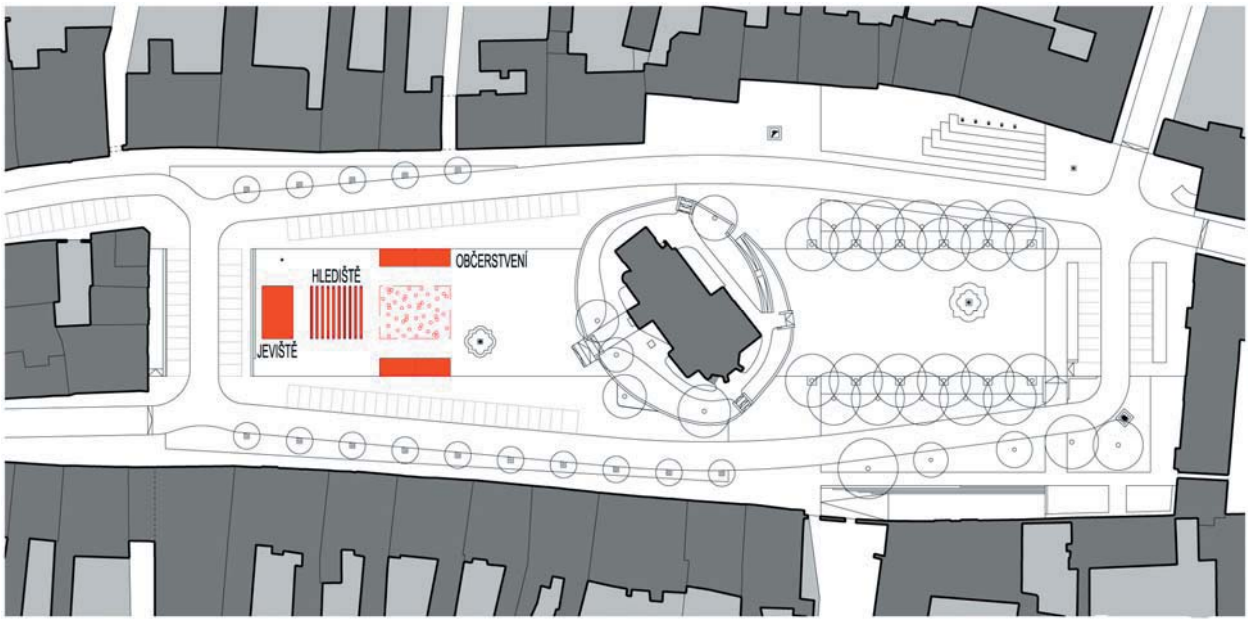

Pouť

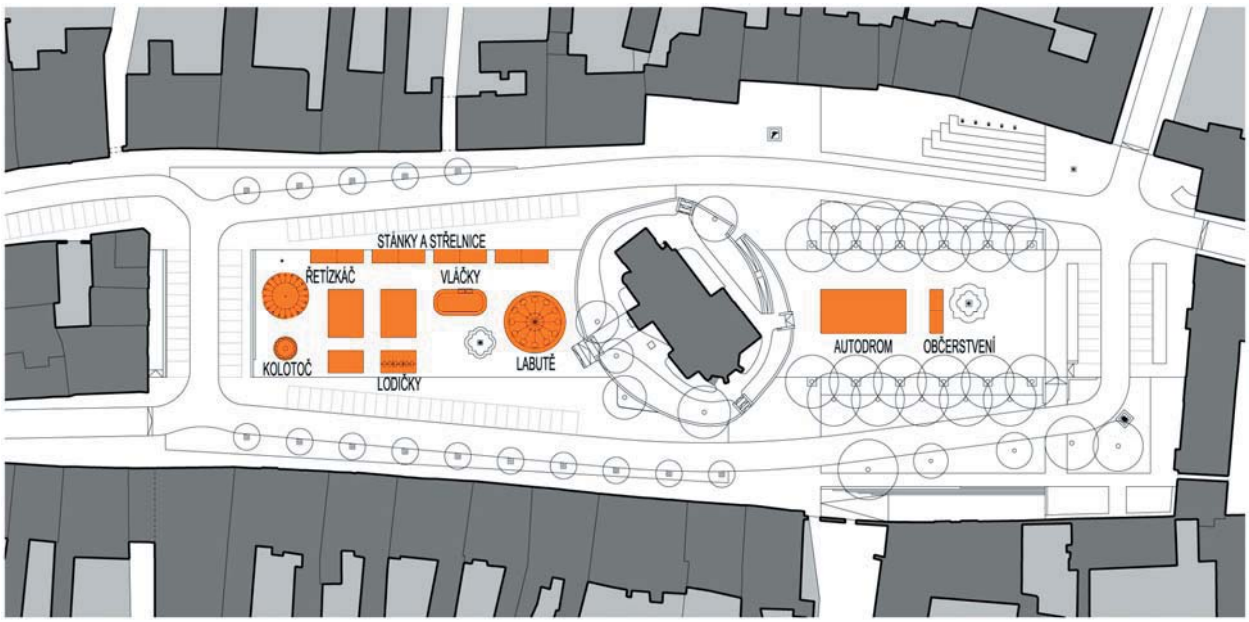

Plochu náměstí je možno použít i pro pouť s kolotoči a dalšími atrakcemi. Pro tento druh využití je osazena celá jižní část náměstí a částečně je využit i mlat uprostřed parku, protože se jedná o jedinou trochu větší skutečně rovnou plochu. Pro obsluhu akcí budou v dlažbě zabudovány kapacitní elektropřípojky.

Sportovní akce

Několikrát v roce bývá náměstí využíváno pro start a cíl sportovního závodu – cyklistického, běžeckého nebo lyžařského. S ohledem na vedení tratě náměstím tradičně mezi dvěma hlavními přístupovými body Nečasovou ulicí a Komenského náměstím je zachováno uspořádání, které umisťuje prostor startu a cíle spolu s tribunou diagonálně na hlavní dlážděné ploše. Plocha pro dekorování vítězů je umístěna před kostelní zeď tak, aby kostel dělal pozadí této ceremonii. Umístění stupňů vítězů i kádí s kapry je takový nechtěný vtip. Je to vlastně obdoba středověkých náměstí s jedním místem, kde se dekorovalo (vítězi závodů) i popravovalo (vánoční kapři).

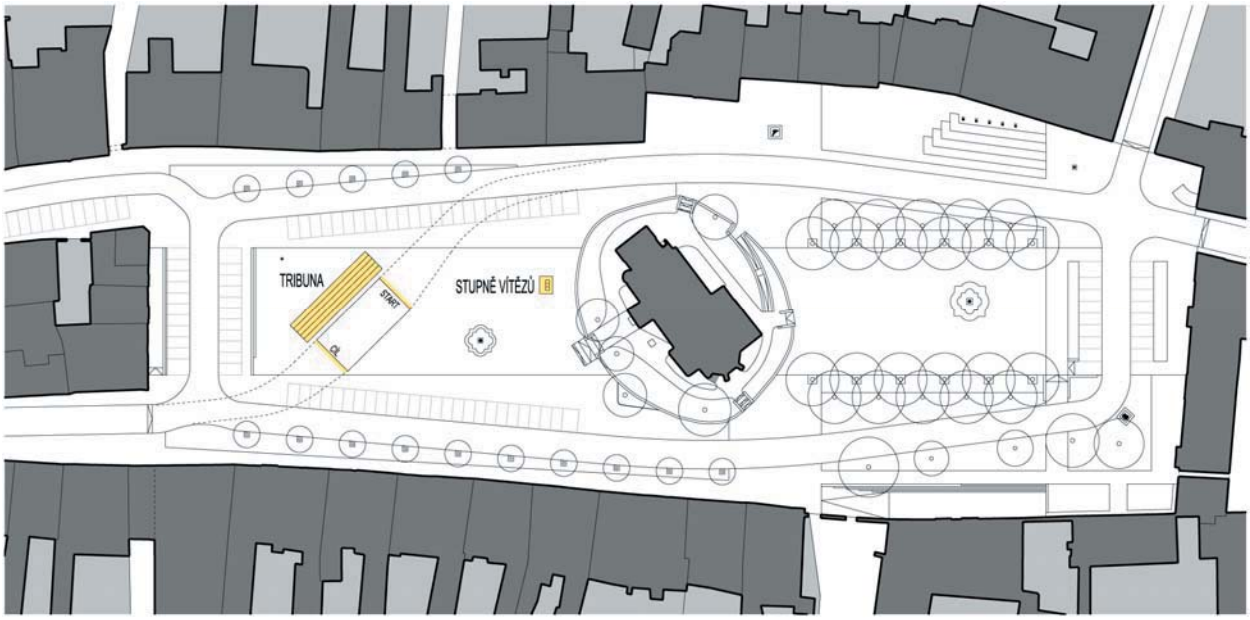

4.3. 2. ETAPA

Ve druhé etapě bude upravena zejména parková část, která byla v první etapě ponechána téměř beze změn. Současně budou upraveny přístupy ke kostelu.

4.3.1. POVRCHY

Plocha parku je řešena jako pískový mlat, který umožní volný pěší pohyb ve všech směrech a využití plochy pro neformální hry dětí, plochy odpočinku ve stínu vzrostlých stromů, pořádání soutěží v petangue či realizaci různých kulturních akcí. Plocha je vyrovnána do roviny a výškové rozdíly jsou překonány pomocí dvojce schodišť z žulových bloků ve východní části prostoru. Schodiště jsou vymezena zídkami z žulových bloků.

Hlavní plocha parkové části je navržena v pískovém mlatu, tedy skladbě štěrkových až pískových vrstev, které vytvářející příjemný přírodní povrch, který propouští dešťovou vodu a na rozdíl od klasické parkové úpravy umožňuje využívání celé plochy. Pískový mlat vyžaduje jen minimální údržbu. Mlatová plocha je vymezena zapuštěnými žulovými obrubníky šířky 10 centimetrů (alternativně dvěma řadami žulových kostek 10x10 cm). Do tohoto pásu budou umístěny lavičky a pítko.

Severovýchodní část náměstí doplňují zatravněné plochy, které zlepšují mikroklima, umožňují vsak dešťové vody a v rámci výškového uspořádání umožňují vyrovnat terénní rozdíly

.V druhé etapě budou upraveny přístupy ke kostelu. Stávající schodiště z žulových bloků budou repasována, budou zhotoveny nové opěrné zídky místo stávajících pilířů z pohledových cihel. Dále bude zřízen nový bezbariérový přístup rampou situovanou směrem k budově fary na severozápadní straně náměstí.

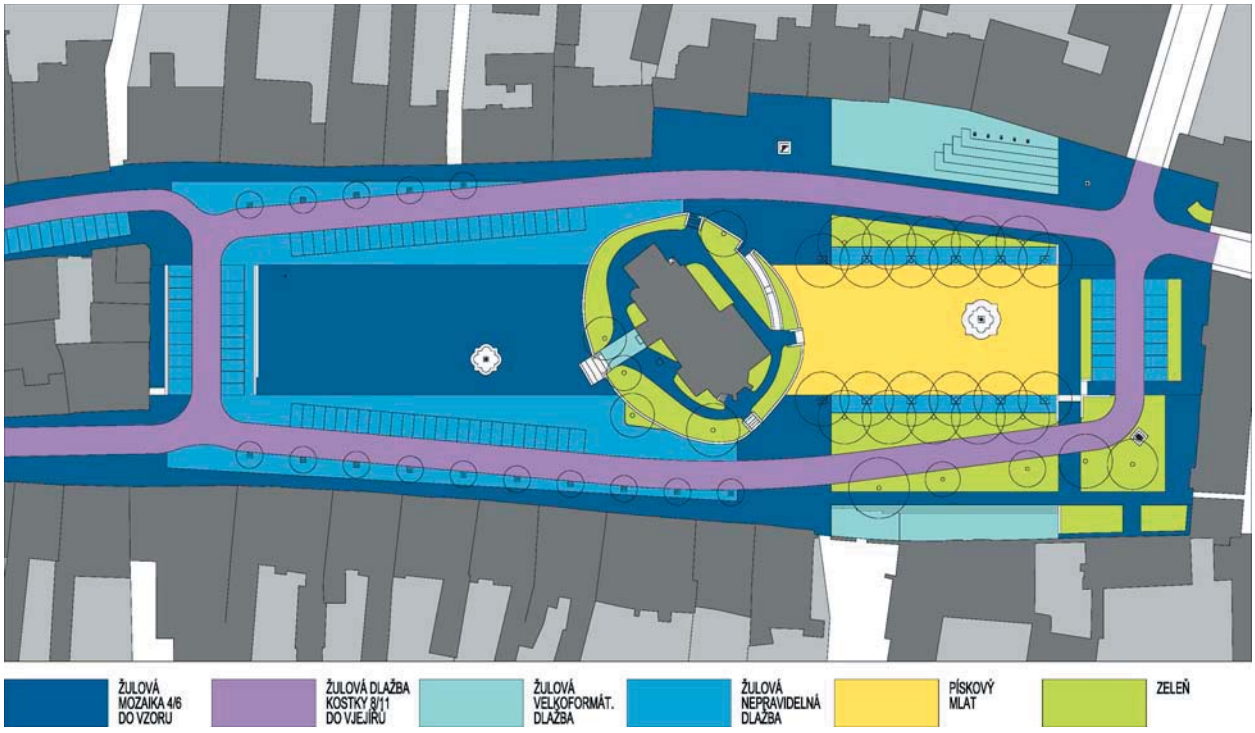

4.3.2. MOBILIÁŘ

V rámci druhé etapy bude použito jenom několik druhů mobiliáře, které by měly doplnit obnovený park.

Lavičky

Jediným typem lavičky, navržené pro použití ve druhé etapě, je parková lavička MOON (Santa y Cole). Materiálově je řešena obdobně jako lavička VERA, ale její šířka ji předurčuje k použití do parků. Ze základní nabídky jsme vybrali dva typy o délce 1800 mm jeden s opěradlem a druhý bez opěradla. Lavičky řadíme do dvojic – vždy jedna s opěradlem a jedna bez – a umisťujeme je do severní části náměstí na hranu pískového mlatu do stínu lip. Vzhledem k tomu, že lipové aleje jsou osazeny na trojspon, jsou záda lavičky vždy „kryta“.

Odpadkové koše

Nově řešená plocha bude doplněna o odpadkové koše DIAGONAL (podrobněji viz výše – I. etapa).

Informační tabule a turistické značení

V severním roku parkové části náměstí bude umístěn informační panel (podrobněji viz výše – I. etapa). Do informačních tabulí budou integrovány také turistické rozcestníky.

Pítko

Pítko bude situováno do západní části severní aleje (podrobněji viz výše – I. etapa).

Ochranné mříže ke stromům

Ochranné mříže ke stromům typu PA1 budou osazeny kolem kmene všech nově navržených stromů (podrobněji viz výše – I. etapa).

4.3.3. ZELEŇ

Parková část bude komplexně obnovena ve dvou krocích v rozmezí cca dvou let. V prvním kroku budou vykáceny stromy na jihovýchodní straně a nahrazeny novou alejí a druhý krok bude obdobný, ale na severozápadní straně. Doporučujeme osadit již vzrostlými jedinci a to tak, že ve druhém kroku budou vysazovány stromy o dva roky starší, tak aby výsledný dojem působil stejnověce.

Mlatová plocha bude lemována dvojicí alejí lip srdčitých (Tilia cordata), které vymezí vnitřní prostor. Dvě řady stromů na každé straně budou seřazeny do trojsponu, podobně jako je to nyní na severní straně řešeného prostoru, a vytvoří tak kompaktní zelenou hmotu.

4.3.4. OSVĚTLENÍ

Lavičky, které budou instalovány v severní části náměstí pod stromy budou svítit pod sebe na podlahu náměstí a budou osvětlením lemovat plochu mlatu po obou jeho stranách.

4.4. NÁVRH ŘEŠENÍ PRO UŽÍVÁNÍ STAVBY OSOBAMI S OMEZENOU SCHOPNOSTÍ POHYBU A ORIENTACE

Řešení náměstí je dle vyhlášky č. 369/2001 Sb. veřejným prostorem a bude tedy řešeno tak, aby umožňovalo přístup osobám se sníženou schopností pohybu a orientace.

Všechny chodníky budou šířky min. 1500 mm, s podélným sklonem nepřesahujícím sklon 1:12 a s příčným sklonem nejvýše 2 %. Povrchy všech chodníků budou rovné, pevné a upravené proti skluzu s hodnotou součinitele smykového tření nejméně 0,6. Překážky jako stožáry veřejného osvětlením dopravní značky a stromy budou osazeny tak, aby byl zachován průchozí profil šířky min. 1500 mm. Všechna přerušení přirozených vodících linií budou délky max. 6000 mm. Výškové rozdíly všech zpevněných ploch budou výšky max. 20 mm (území je navrženo v režimu obytné zóny – tj. rozdíl výšek bude max. 20 mm).

Z celkového počtu 103 odstavných a parkovacích stání bude 5 % tj. 6 stání vyhrazeno pro osoby se sníženou schopností pohybu.

4.5. TECHNICKÉ ŘEŠENÍ A DALŠÍ SOUVISEJÍCÍ ÚPRAVY

Všechny dlážděné plochy jsou provedeny jako pojížděné pro zatížení vozy nad 3,5 t.

Před popisovanou rekonstrukcí povrchů a vybavení bude komplexně obnovena a doplněna podzemní technická infrastruktura a budou nově osazeny stávající nadzemní prvky tak, aby byly v souladu s nově navrženou koncepcí.

Odvodnění (kanalizační vpusti), řešení šachet s obsluhou kašen, zásobování pítek vodou, stejně jako umístění a rozvodných skříní elektroinstalací budou řešeny v dalším stupni projektové dokumentace.

V závislosti na konečném řešení budou osazeny reproduktory místního rozhlasu.

Kontejnery na sběr separovaného odpadu budou po domluvě se zástupci příslušného odboru MÚ přemístěny mimo plochu náměstí avšak do jeho blízkosti.

Po druhé etapě bude nově umístěna i úřední deska z předprostoru radnice, kde bude nahrazena třetím vlajkovým stožárem.

Vážení občané,

na otázky, které Vás napadly při čtení tohoto textu, jsme připraveni se zástupci firmy Knesl + Kynčl s.r.o. odpovídat na veřejném projednávání návrhu Revitalizace Vratislavova náměstí v Novém Městě na Moravě.

Toto veřejné projednávání se bude konat v pondělí 22. června v 17 hodin v Kulturním domě v Novém Městě na Moravě.

Zdeňka Marková, starostka města

NOVOMĚSTSKO - vydává město Nové Město na Moravě. Redaktorka: PhDr. Eva Jašková, redakce a administrace: Vratislavovo nám. 103, 592 31 Nové Město na Moravě, telefon 566 650 253, 724 984 857, e-mail: zpravodaj@nmnm.cz http://noviny.nmnm.cz. Tiskne Horácká tiskárna Nové Město na Moravě. Registrační značka OÚ 3714-1491. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Názory autorů příspěvků nejsou vždy totožné s názory redakce.